

FATWA dan PERBEZAAN PANDANGAN

Cabaran dan Penyelesaian



Penyunting

**MOHD FARID BIN MOHD SHAHRAN
MOHAMAD A'SIM BIN ISMAIL**

**PENERBIT
KID**

**FATWA dan
PERBEZAAN
PANDANGAN**

FATWA dan PERBEZAAN PANDANGAN: Cabaran dan Penyelesaian /
Penyunting Mohd Farid Mohd Shahrar, Mohamad A'sim Ismail

ISBN 978-983- 2718-62-8

1. Fatwas--Malaysia. 2. Islamic law--Sources.

I. Mohd Farid Mohd Shahrar, Dr. II. Mohamad A'sim Ismail
297.14

Cetakan pertama 2018

© Hak cipta Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM)

Hak cipta terpelihara, tiada mana-mana bahagian daripada buku ini yang boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar kepada sebarang bentuk dengan apa cara sekalipun tanpa izin bertulis daripada penerbit.

Jenis Font : Baskerville

Saiz Font : 12pt

Reka bentuk kulit dan reka letak:

Zabidi Abu Kassim

Penerbit IKIM/IKIM Press

No. 2, Langgak Tunku off Jalan Tuanku Abdul Halim

50480 Kuala Lumpur, MALAYSIA

Tel: 03-6204 6200 / 6204 6250

Faks: 03-6204 6252

Dicetak di Malaysia oleh:

Percetakan Salam Sdn Bhd

No. 81 & 81A, Jalan KPK 1/8

Kawasan Perindustrian Kundang Jaya

Kundang Jaya, 48020 Rawang, Selangor.

KANDUNGAN

Prakata	vii
Senarai Penyumbang	ix
Pengenalan	1
Bab 1	
Institusi Kefatwaan di Malaysia: Cabaran Pemeraksanaan <i>Abdul Shukor bin Husin</i>	5
Bab 2	
Institusi Fatwa dalam Perundangan Negara <i>Shamrahayu binti A. Aziz</i>	25
Bab 3	
Fatwa dalam Usul Fiqah serta Kepentingannya dalam Lingkungan Semasa <i>Mohd Farid bin Mohd Shahrān</i>	39
Bab 4	
Memperkasakan Fatwa: Keperluan kepada Fiqah Semasa Tempatan <i>Mahmood Zuhdi bin Haji Abd. Majid</i>	53
Bab 5	
Beberapa Pemerhatian Imam Al-Ghazālī terhadap Fatwa dan Mufti <i>Md. Asham bin Ahmad</i>	63
Bab 6	
Mencari Kesepakatan dalam Perbezaan: <i>Talfiq</i> , Taklid dan Ijtihad <i>Ahmad Wifaq bin Mokhtar</i>	87

Bab 7 Ikhtilaf dalam Tradisi Keilmuan Islam <i>Md. Asham bin Ahmad</i>	109
Bab 8 Prinsip dan Adab Perbezaan Pandangan dalam Islam <i>Mohd Farid bin Mohd Shahrar</i>	129
Bab 9 Prinsip dan Kaedah dalam Menangani Perbezaan Mazhab <i>Saadat bin Man</i>	141
Bab 10 Kefatwaan dan Perbezaan Pandangan: Menuju ke Hadapan <i>Mohamad A'sim bin Ismail</i>	215
Bibliografi	229
Indeks	231

SENARAI PENYUMBANG

1. Profesor Tan Sri Dato' Dr. Abdul Shukor bin Hj. Husin
Mantan Pengerusi Jawatankuasa Fatwa Majlis Kebangsaan Bagi Hal Ehwal Ugama Islam Malaysia (MKI).
2. Profesor Madya Dr. Shamrahayu binti Ab. Aziz
Profesor Madya, Kulliyah Undang-Undang Ahmad Ibrahim, Universiti Islam Antarabangsa (UIAM).
3. Dr. Mohd Farid bin Mohd Shahrhan
Fellow Kanan/Pengarah, Pusat Kajian Syariah Undang-Undang dan Politik Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM).
4. Profesor Emeritus Dato' Dr. Mahmood Zuhdi bin Haji Abd. Majid
Profesor, Jabatan Fiqh dan Usul Fiqh, Universiti Islam Antarabangsa (UIAM).
5. Encik Md. Asham bin Ahmad
Fellow Kanan, Pusat Kajian Syariah Undang-Undang dan Politik Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM).
6. Dr. Ahmad Wifaq bin Mokhtar
Pensyarah Kanan Fakulti Syariah & Undang-Undang Universiti Sains Islam Malaysia (USIM).
7. Dr. Saadan bin Man
Pensyarah, Jabatan Fiqh & Usul, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya (UM).
8. Encik Mohamad A'sim bin Ismail
Pegawai Penyelidik, Pusat Kajian Syariah Undang-Undang dan Politik, Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM).

BAB 2

Institusi Fatwa dalam Perundangan Negara

Shamrahayu binti A. Aziz

PENDAHULUAN

Institusi fatwa, melalui mufti, memainkan peranan penting dalam perkembangan hukum Syarak. Kemunculan fatwa sebagai sumber hukum Islam tidak dapat dipersoalkan lagi kerana fatwa telah wujud pada zaman Rasulullah dan seterusnya berkembang pesat semasa pemerintahan selepas Rasulullah. Demikian itu kita saksikan wujudnya jawatan mufti dan juga jabatan *iftā'* yang terkenal sebagai *Dārul Iftā'*. Justeru, harapan masyarakat kepada institusi ini amat besar. Institusi fatwa diharapkan dapat menjawab masalah atau kemusykilan hukum umat Islam, bukan sahaja berkaitan pemikiran atau masalah ringan, tetapi juga perkara-perkara yang 'berprofil tinggi' seperti hal pentadbiran negara.

Penulisan ini menyelusuri kewujudan dan kedudukan institusi fatwa dan fatwa dalam sistem perundangan negara. Pada awal perbincangannya, ia akan menyusur sejarah dan peranan institusi fatwa di negara ini. Kemudiannya menganalisa peruntukan perundangan dalam Perlembagaan Persekutuan dan juga enakmen atau peraturan semasa, terutamanya hal-hal berkaitan kedudukan dan tugas mufti.

Sejarah Institusi Fatwa dan Peranan Mufti di Malaysia

Institusi fatwa bukan institusi yang baharu. Dari segi sejarah, institusi fatwa telah wujud sebelum, bahkan juga diinstitusikan semasa pemerintahan British. Sejarah